

حاج میرزا حسین - اجازه بفرمائید تا عرض کنم .
رئیس - شما اجازه میخواهید که صحبتی بکنید آنوقت دیگری هم بعد از شما اجازه خواهد خواست و رشته امتداد پیدا می کند پس بهتر این است همانروز که در اینباب مذاکره میشود اظهارات خودتانرا بفرمائید پیشنهادی هم از آقای حاج شیخ محمد حسین یزدی راجع به استیضاح رسیده است که خارج از موضوع است با وجود این قرائت میشود (بمضمون ذیل قرائت شد)

در آخر جلسه در این پیشنهاد رأی گرفته شود انشاءالله مسئله رأی گرفتن در موضوع استیضاح از شنبه هم تأخیر نیفتد چون اولاً مسئله مهم و ثانیاً اختلاف مضر است و احتمال اشتباه برای استیضاح کنندگان و دفاع کنندگان از نمایندگان می رود بنده پیشنهاد میکنم حال که آقایان وزراء برای رأی سکوت حاضر نیستند این مسئله چند جلسه تأخیر نیفتد و در ضمن این مدت کمیسیون مرکب از طرفین و بسی طرف بر انتخاب فرق معین شود تحقیقات از دلایل کرده هم اگر اشتباهی شده رفع شود و هم اشخاصیکه مطلع نیستند مطلع شوند و باتفاق تام رأی گرفته شود .

رئیس - اینکه عرض کردم خارج از موضوع است برای این است که این مطلب راجع باستیضاح است و باید آنروزیکه در باب استیضاح مذاکره میکنند در خصوص این پیشنهاد هم مذاکره شود حالا اگر میخواهید بماند برای روز شنبه و در ضمن مطالبی که راجع باستیضاح گفته میشود این هم یکی از آن مطالب باشد .

حاج شیخ محمد حسین یزدی - چون مذاکره در پیشنهاد را موکول به جلسه بعد فرمودید خواستم عرض کنم این مسئله تأخیر نیافتد تا اگر اشتباهی شده باشد مطالب درست واضح شود .

رئیس - روز شنبه قبل از اینکه در سایر مطالب راجع باستیضاح مذاکره شود میتوانی در این باب اظهارات خودتانرا بفرمائید .

سلیمان میرزا - البته آقای حاج شیخ محمد حسین میتوانند یک پیشنهادی بکنند و رأی گرفته شود ولی بنده که یکی از استیضاح کنندگان هستم عرض میکنم هیچ اشتباهی از برای بنده پیش نیامده است .

رئیس - این مطالب را آنروزیکه در این باب مذاکره میشود اظهار بفرمائید جلسه آتی روز شنبه سه ساعت قبل از ظهر دستور هم بقیه دستور امروز خواهد بود .

(مجلس ده دقیقه قبل از ظهر ختم شد)

جلسه ۵۴

صورت مشروح مجلس شب چهارشنبه

هشتم شهر رمضان ۱۳۲۳

مجلس سه ساعت از شب گذشته در تحت ریاست آقای معاون الدوله نایب رئیس تشکیل و صورت مجلس روز ۱۸ شعبان قرائت شد .

غائبین بدون اجازه - آقایان : حاج امام جمعه حاج سید اسدالله - حاج شیخ اسماعیل - نجف قلی میرزا .

غائبین با اجازه - آقایان ارباب کیخسار - میرزا قاسم خان .
نایب رئیس - در صورت مجلس مخالفی نیست (اظهاری نشد)

صورت مجلس تصویب شد - آقایان مسبقند روز شنبه که بنا بود مجلس منعقد شود نشد حالا دستور همان روز را تعقیب میکنیم اول شور در بقیه قانون بستی بعد رایورت کمیسیون مبتکرات راجع بطرح قانونی .

حاج عزالممالک - رایورت شبهه چهارم باعتبار نامه آقای قوام الدراه و رایورت کمیسیون هرایض و مرخصی راجع به مرخصی ۲۰ روز شاهزاده نجفقلی میرزا یکی دو فقره رایورت دیگر هم از کمیسیون هرایض و مرخصی رسیده که در آخر جلسه اگر مجال باشد بمرض آقایان خواهد رسید حالا شروع میکنیم بقانون بست .

(ماده ۵۲ قرائت شد)

مبصر المملک مخبر کمیسیون - چند ماده از قانون بستی مانده است و گمان میکنم باید آنها را مقدم داشت و بعد از آن از ماده ۵۲ که راجع به مجازات است باید خوانده شود چون ماده ۴۴ قانون بستی بملاحظه نظریکه آقای مدرس در جزء اولش داشتند و لازم میدانستند یک مدتی تعیین بشود و نشده بود رد شد و بکمیسیون برگشت لهذا کمیسیون قبول میکنند که در اینجا ذکر شود تا مدت یکسال (جزء اول ماده ۴۴ بمضمون ذیل قرائت شد)

در صورتیکه امانت بیه شده مفقود یا معيوب شود و قبل از پرداخت وجه فرامت اداره بست در یکی از معاکم رسمی تامدت یکسال ثابت نماید که قیمت امانت بیه شده بیش از قیمت حقیقی آن اظهار شده است .

معتصم السلطنه - این ماده در شور اول رد شد و بکمیسیون رفت خوبست آن شق اولیکه رد شد قرائت شود ببینیم چه تغییری داده اند تا بتوانیم اظهار عقیده بنمائیم .

حاج عزالممالک - جزء اول این ماده همان طوریکه آقای مخبر فرمودند رد شد و حالا مدت یک سال بر آن اضافه شده اگر در این خصوص فرمایشی دارید بفرمائید .

معتصم السلطنه - مقصود بنده این است که خوبست آن ماده را که رد شد بخوانند بعد این ماده را مجدداً بخوانند که افکار روشن تر شود

(ماده ۴۴ که رد شد بمضمون ذیل قرائت شد)
 ماده ۴۴ - در مواقع ذیل اداره بست مسئولیت های مذکور در ماده ۴۰ و ۴۱ و ۴۲ و ۴۳ را بعهده نمی گیرد .

اولاً - در صورتیکه اداره بست در یکی از معاکم رسمی ثابت نماید که قیمت امانات بیه شده از روی تقلب بیش از قیمت حقیقی آن اظهار شده است .

ثانیاً - در صورتیکه اداره بست حمل اشیائی را بعهده بگیرد که موافق مسطورات فصل هفتم مجبور بقبول آن نباشد و در این صورت خود را مخصوصاً از مسئولیت خارج نماید .

ثالثاً - در صورتیکه علت فقدان یا تضییع مراسلات

وقایع جنگی و شورش داخلی مملکت و یا انقلابی باشد که رفع آن از عهده حکومت معلی خارج است ولی مطالبه کننده همیشه حق خواهد داشت که در باب اثبات موقع اضطراری بودن که استدلال بآن میشود دلائل لازمه را بخواهد .

رابعاً - در صورتیکه مورت فقدان یا تضییع مراسلات یکی از حوادث آسمانی باشد که رفع آن ممکن نیست .

خامساً - در صورتیکه علت فقدان یا تضییع مراسلات محتویات آنها و یا خود آنها و یا ففلت فرستنده باشد .

سادساً - در صورتیکه در موقع تحویل دادن مسووله بگیرنده آثار دست خورده گی از لاف خارجی آن دیده نشود روزن آنها با وزن زمان تحویل موافقت نماید ولیکن در صورتیکه فرستنده در زمان ارسال محتویات مسووله خود را روی مسووله یاروی وره که بهمراهی آن فرستاده میشود بنویسد و دفتر بست فرستنده صحت آنرا امضاء کند و لو اینکه عیبی روی لاف خارجی مرئی نشود و وزن آنها با وزن زمان تسلیم موافقت نماید اداره بست مسئول کسری یا معایب دیگر آن خواهد بود بجهت خسارت غیر مستقیم و عاید نشدن منافع متصوره اداره بست مسئولیت بعهده نخواهد گرفت .

سلطان العماء - بنحویکه آقا اظهار فرمودند این ماده در شور اول و ثانی رد شد و حالا خوبست آقایان نمایندگان توجه و دقتی در این ماده بفرمایند زیرا این مسئله اسباب تضییع حقوق ملت میشود بواسطه اینکه مردم با کمال اطمینان بداره بستخانه میروند و مالی را بیه میکنند و بعد از آنکه آن مال مفقود یا معيوب شد و اداره بستخانه خواهد گفت تا یکسال در یکی از معاکم رسمی اثبات میکنند که قیمت این امانت بیش از قیمت حقیقی آن اظهار شده است و معلوم است که این ترتیب اسباب تعطیل و تضییع حقوق مردم خواهد شد سابقاً این مطلب در مجلس مذاکره شد و آقایان همین ایراد را کردند و این ماده در شور اول و ثانی رد شد حالا نمایانم از جهة اینکه ثالثاً بمجلس آورده اند چیست **نایب رئیس** - دیگر مخالفی نیست - مخالفی نشد - رأی میگیریم در این ماده بطوریکه در کمیسیون تصویب شده آقایانیکه موافقتند قیام نمایند .

(عده قیام نمودند)

نایب رئیس - مشکوک شد .

مدرسی - اجازه بدهید دو باره خوانده شود (مجدداً قرائت شد)

نایب رئیس - رأی میگیریم در جزء اول این ماده بطوریکه قرائت شد آقایانی که موافقتند قیام نمایند .

(اغلب قیام نمودند)

نایب رئیس - جزء اول تصویب شد - جزء ثانی قرائت میشود .

مخبر - در تمام قسمتهای این ماده رأی گرفته شده و تصویب شده فقط جزء اول رد شده بود حالا باید در کل به ماده رأی گرفته شود .

نایب رئیس - خواننده میشود و بعد در کل به آن رأی گرفته میشود .

(بقیه ماده ۴۴ با استثنای جزء رابع که ذیلاً

مدرج است بمضمون فوق قرائت گردید (رابعاً - در صورتیکه برق یا سیف یا میل مورث فقدان یا تضييع مرسولات شده باشد.

نایب رئیس - چون در جرحه این ماده رأی گرفته شده حالاکه فقرات آن خوانده شد در کلیه این ماده بطوریکه قرائت شد موافقت قیام نمایند (اغلب قیام نمودند ماده مزبوره تصویب و ماده ۴۹ باین مضمون قرائت شد)

ماده ۴۹ - ژاندارمری و حکام ولایات و رؤسای فراسورانها و بطور کلی تمام مستخدمینی که از طرف وزارت داخله اجازه دارند در حدود اختیاری که بآنها داده شده است ما و در حفظ امنیت شوارع پستی در قلمرو خود هستند هر گاه در بین راه غلامان پست دچار سارقین شده و اشیاء پست توسط مردمان خارج از اداره سرقت یا نصب بغارت شود حکام و رؤسای ژاندارم و فراسورانها اقدامات لازمه برای تعقیب مرتکبین و سارقین بعمل خواهند آورد.

نایب رئیس - چون این ماده بلا تکلیف مانده بود حالا قرائت شد و رأی گرفته میشود آقایانی که با این ماده بطوریکه خوانده شد موافقت قیام فرمایند.

(اغلب قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد. **مخبر کمیسیون** - بقیه مواد قانون پستی راجع بمجازات است که رایورت آن از کمیسیون هدایه رسیده است و آقای عدل الملک مخبر آن کمیسیون هستند.

نایب رئیس - پیشنهادی جمعی از آقایان نمایندگان کرده اند که در این موقع بجای قانون پستی که الان تعقیب میکنیم مذاکرات در رفع بحران شود آن پیشنهاد حاضر است و قرائت میشود.

(بمضمون ذیل قرائت شد) **مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی** - ما امضاء کنندگان ذیل پیشنهاد مینمائیم که بواسطه امتداد بحران کابینه و بی تکلیفی مملکت پس از مدتی که امشب مجلس رسمی منعقد گردیده بجای قانون پست و تلگراف و غیره مذاکره در تعیین تکلیف مملکت و خاتمه بحران بشود.

نظام السلطان محمد حسین خوانساری - محمد حسین استرآبادی - اسدالله چهار سوقی - حسین یزدی - صدرالمالک - یارمحمد افشار - سید امان آقا - علی ابهری - اورنگ - وقار السلطنه - اسدآقا محمد حسن اسمعیل سواد کوهی

نایب رئیس - آقای نظام السلطان توضیحی دارید فرمائید.

نظام السلطان - توضیح در این پیشنهاد محتاج شرح و بیان نیست غرض این است که تمام قوانین متعلق است بیک صورتیکه باید اصل آن موضوع را ملحوظ داشت در این موقع باین بحرانیکه این اندازه طول کشید میخواستیم تقاضا بکنیم که مجلس خاتمه باین بحران بدهد و یک فکری از برای مصالح این مملکت بنماید توضیح دیگری ندارم مقصود این است که اگر واقعاً شخص شاهزاده عین الدوله بایستی کابینه تشکیل بدهند و برای تشکیل کابینه حاضرند زودتر کابینه را

بنظر محکمه میگذایم زیرا تمام این موارد در اینمیان بیش بینی کرد.

حاج شیخ محمد حسن - اگر چنانچه اسمی از مواد برده نمی شد حرفی نبود چون این ترتیب در قوانین شرعی هم هست که تعیین حکم موکول بنظر حاکم شرع میباشد ولیکن بعد از آنکه اسم برده شده که تخلف از مواد ۲ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ مجازات را دارد سه فقره که بیشتر نیست این سه فقره هم نهایت امر سه حدیکه مناسب با تخلف از ماده ۲ و ۴ و ۵ باشد لازم دارد - لهذا جوابیکه فرمودند مرا قانع نکرد و باز هم عرض میکنم که تعیین مجازات بمشغیبات آن شخص مجازات دهند بسته شده است

مخبر - يك حرف قانونی را قتیکه مرتکب شوند ممکن است يك شدت و ضعفی داشته باشد و تقریباتی برای شدت و ضعف هست که نمیشود آنها را قبلاً در قانون بیش بینی نمود زیرا ممکن است کسی که تخلف از قانون کرده است تقریباتی داشته باشد که آن مجازات را خفیف کند یا از وضع قوانین مستحض بوده یا علت دیگری داشته باشد بیک تقریبی ممکن است مجازات او را تخفیف بدهد اینها را بیش بینی نمیتوان کرد و باید بنظر محکمه نگذاشت چنانچه معمول به هم همین طود بوده است

حاج شیخ محمد حسن - عرض کردم در اینجا تقصیر را معین کرده و یا تعیین تقصیر مجازات باید معین شود و این فرمایشات آقای مخبر طوری نبود که بنده را قانع کند و اگر چنانچه مورد تخلفات را معین میکردند که در مواردی چقدر مناسب است مدت حبس آنها باشد و توسعه از برای نظر آن شخص مجازات دهنده پیدا نمیشد اشکالی نبود ولیکن در صورتی که معین نکرده اند و نوشته اند از یکروز الی پنججاه روز حبس خواهد شد بنده عرض میکنم مجازات حدودیست متناسب و مطابق تخلفات از قوانین اگر در واقع يك نوع تخلف از قوانین مناسب این باشد که ۵۰ روز حبس برای او قرار شود که دوروز یا ۵ روز یا ده روز حبس برای او مجازات محسوب نمی شود و برعکس اگر متناسب نباشد که برای آن تخلف قانونی بجز یا دو روز مجازات معین شود آنوقت ۵۰ روز که قرار داده اند يك ظلم فاحشی است لهذا نمیشود این را حد قرار بدهیم که بیکطرفش یکروز و طرف دیگرش ۵۰ روز باشد و در حقیقت ظلم فاحشی است که مجازات را به نظر واگذار کرده باشند و هیچ مناسب یا مجازات و قانونیت ندارد.

مخبر - آقای حاج شیخ محمد حسن تنها نظرشان بموارد ارتکاب خلاف قانون است اما خود خلاف قانون را مرتکب شدن اوضاع و احوالی را که جرم را خفیف یا شدید میکند اگر این را در نظر داشته باشند اشکال مرتفع میشود و همان سه چهار موردیکه ذکر شده ممکن است بواسطه اطراف مطلب چندین شق پیدا کند که نظر قاضی در آن دخالت تام داشته باشد و مجازات را شدید یا خفیف کند اینها را هم باید ملاحظه فرمایند.

حاج شیخ حبیب الله - ما نمایندگان که باین مجلس حاضر شده ایم از برای رفع ظلم و تعدی حاضر شدیم ما نمایم این آن کارهایی که در زمان استبداد یک نفر میکرد ما هم آن احکام را اجرا میکنیم اگر بنای وضع قوانین است باید يك قوانینی وضع کرد چه در مجازات و چه در غیر مجازات که اسباب ضرر و خسارت رها یا باصلاح مردمان رنجبر و فقرا نشود چون اغلب این مجازاتهایی که در این قانون نوشته شده است خسارات آن نوعاً بر فقرا و ضعیفا وارد می شود و الا فلان اعیان کافندش را نمیده برقیقش ببرد این کارها نوعاً از ضعیفا صادر میشود و این ضعیف بیچاره مکاری و چاروادار و غیره اگر بنا شد بواسطه اینکه تخلف کرده و یکشاهی نداده کافندش را تمبر بزنند و برقیقش داده مجازات یعنی در سه شدید و خفیف آن مجازات را

پنججاه روز حبس بشود این با هیچ قانونی و قاعده از قواعد عقل و نقل موافقت ندارد آقایان هیچ ملاحظه مینمایند این بیچاره که از اول تا آخر سال زحمت میکشد سه تومان و چهار تومان عایدی ندارد اگر او بگویند پنججاه روز حبس باش یا پنججاه تومان بنده آیا این بیچاره که حبس میشود زن و بچه او چه کار میکنند چنانکه عرض کردم مطلب با هیچ قاعده از قواعد عقل و نقل درست نیست و نباید بگذاریم حق مردم بافراض شخصی پای مال شود این قانون خلاف عقل است خلاف حکم خدا است خلاف تمام کتب آسمانیست که ظلم را تجویز میکنند از این بدتر نمی شود که برای یکشاهی و دو شاهی و پنجشاهی پنججاه نفر سر بی شام زمین بگذارند که چرا یکشاهی بر دولت خسارت رسیده است این خیلی شباهت دارد بر بعضی مطالب که از زمان قدیم جز مطایبات بود

نایب رئیس - این مذاکرات از موضوع خارج است.

حاج شیخ اسدالله - بلی مقصود این است که ما میخواهیم بعضی از مطالب را که در زمان سابق جزو مطایبات بود جزو قوانین قرار بدهیم.

عدل الملک مخبر - مجازاتی که بر مرتکبان این نوع تقصیر داده میشود از این نقطه نظر نیست که صد دینار یا سه شاهی از نقطه نظر اقتصادی بدولت ضرر رسیده بلکه برای انتظام و اداره شدن امور پستی لازم است اداره پست منحصر بدولت باشد قوانینی هم در این خصوص مجلس وضع کرده است مرتکب خلاف هر يك از موارد مرتکب خلاف قانون محسوب میشود و از نقطه نظر مخالفت قانون مجازات میشود نه از نقطه نظر اقتصادی اگر مواد بعد را ملاحظه فرمائید می بینید که اداره پست حق داده دارد مابین خودشان تصفیه کنند ولی آن تصفیراتی که با جهت انتظامی مصادم است باید مجازات شدید بدهند و باید مرتکب خلاف قانون را مثل مجازات جنحه ملاحظه کرد اما اینکه فرمودند اغلب باشخاص ضعیف بر میخورد قانون وقتی وضع میشود مرتکب آنرا در نظر نمی گیرند و هر کس مرتکب باشد مجازات می بیند خواه شخص غنی باشد یا فقیر و همین نظر بوده است که حبس را ماخذ قرار داده برای اینکه اگر در يك موقعی شخص مرتکب میشد مجازات پولی چندان تأثیر نمی شد لهذا محکمه او را حبس می کند و اگر يك شخص ضعیفی بود ممکن بود اگر مجازات پولی باشد او در آن مجازات رعایت نکرده باشد در آنجا هم باز بحسب جبران میشود ولی آنجائیکه ضرر اقتصادی داشته باشد خود اداره بستخانه مخبر است بطور تراضی آنرا فیصل بدهد و گویا آقای حاج شیخ حبیب الله درست ملتفت نشده اند که این قانون از برای اشخاصی است که مرتکب خلاف قانون میشوند حالا خلاف قانون خواه خفیف باشد یا شدید فرقی نمی کند

مدرس - در اصل مسئله قلت و کثرت بنده نظری ندارم باید هر کس هر نظری دارد پیشنهاد بکند لیکن چون شاید در باقی موارد همین مذاکرات بشود و اسباب معطلی شود میخواهم این مطلب را

که مربوط باین ماده است و مواردیکه است عرض کنم نظر بمقتضیات زمان قواعدی محل احتیاج می شود البته اگر از تاریخ اطلاع دارید میدانید که يك وقتی با کبوتر بوده است و يك زمانی هم که اوائل مردمان باشد و خاطرمان هم هست يك مامور دولت بود که بهر راهی میرسید يك الاغ یا فاطری سوار میشد و کاغذها را میبرد امروز انتظام مملکتی مقتضی است و تلگراف و امثال این ادارات است البته باید در تحت يك قوانین انتظام آنها را حفظ کرد و الا نظام مملکتی مختل مینماید - لهذا در قانون اساسی این مسئله را بیش بینی کردند که اشخاصی باید به مقتضیات زمانها در نظر داشته باشند فعلاً این مسئله نظمش موقوف بر يك مجازات است که بر حسب پیشنهاد آقای مخبر و آقای معاون يك چیزهایی در نظر آورده شد در این پنج ماده نوشته شده که اسباب انتظام این اداره بشود و در این جا دو نظر ملحوظ شده است یکی اینکه خسارت با داره وارد نباید - و یکی اینکه جلوگیری از بی نظمی بشود چون ما هیچ انحصاری نمی توانیم تجویز بکنیم مگر اینکه برای يك مصلحت عمومی که بزرگان مامور در زمان سابق صفویه انحصارات داده اند ما هم باید بواسطه بعضی مصالح بعضی انحصارات را بدولت بدهیم از آن جمله پست است که باید بدولت انحصار بدهیم و مجازاتی هم منظور شده است که در تحت این مواد ملاحظه مینمائید و انشاء الله در قانون مجازات پیش بینی از برای این مطالب خواهد شد و این مواد موقتی است خوب است آقایان هر نظری در این مورد دارند پیشنهاد فرمایند ممکن است پیشنهاد بکنند سی روز ولی در هر حال اختلاف لابد مند است چرا؟ بواسطه اینکه مراتب مجازات مختلف است خصوصیات اشخاص مختلف مثلاً اگر من يك خلاف قانون بکنم و يك شخص بازاری یا يك شخص بیابانی يك خلاف قانونی بکند فرق دارد و باید بین اشخاص که بصیرت نامه دارند با آنهایی که بصیرت نامه ندارند فرق باشد اینها در نظر عقلا شدت و ضعف دارد گذشته از اینکه مراتب تقصیر هم همان طوریکه آقای مخبر اشاره کردند مختلف میشود و بعضی اوقات يك تقصیر است که بدو کاغذ بردن است و بعضی اوقات تقصیر برای يك اداره باز کردن است اینها تفاوت میکنند ولیکن راجع به پیشنهاد آقای معاون که اصرار داشتند زیاد باشد ممکن است چهل روز یا کمتر پیشنهاد کنند بهر حال خوب است در این باب هر نظری دارند پیشنهاد بکنند تا رأی گرفته شود.

نایب رئیس - آقایان مذاکرات را کافی میدانند (گفته شد کفایت) پس آقایانی که مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند (عده کثیری قیام نمودند)

نایب رئیس - کافی است - پس رأی میکنیم آقایانی که با ماده بطوریکه خوانده شد موافقت قیام نمایند.

(گفته شد شش اول است نمی شود رأی گرفت) **نایب رئیس** - پس باقی مواد خواننده می شود (ماده ۵۳ بمضمون ذیل قرائت شد)

ماده ۵۳ - هر گاه کسی تمبر باطله یا بلاجهت اوراق قیمتی باطل شده را مجدداً استعمال نماید از ۶ روز

الی یکماه حبس میشود. **حاج شیخ محمد حسن** - مقدمتاً عرض میکنم که در مجازات نظر باشخاص نیست نظر به تقصیر آنست اشخاص در مجازات علی السویه هستند بواسطه شدت و ضعف تقصیر اتمت که مجازات هم بهمان نسبت شدت و ضعف پیدا میکند هیچ نظر باشخاص و خصوصیات اشخاص نیست از برای این بود که اجازه خواستم و موقع گذشت در اینجاست بقیه آن نظر باینکه در ماده پیش داشتم جاریست یعنی اگر کسی تمبر باطله را مجدداً استعمال نماید از ۶ روز الی یکماه حبس میشود با این که میزان تقصیر معلوم است مذاکرات مجازات را در ۶ روز الی یکماه حبس قرار داده اند بنده عرض میکنم اگر ۶ روز مجازات اوست سابقی ظلم است اگر زیادتر لازم است ۶ روز دهم روز کافی نیست اما این که گفته شد پیشنهاد شود ما از برای تعیین مجازات پیش بینی نکرده ایم در صورتیکه يك چیزی مغالط با آنون بنظر می آید اگر کسی بگوید این طریق مناسب با قانون ندارد نباید حکماً بگردش گذاشت که تو باید معین کنی و پیشنهاد کنی.

عدل الملک مخبر - آقای گروسی مقدمه فرمودند که مطالب من همین همان مطالبی است که در ماده قبل گفتیم و بدهم يك شرحی فرمودند که واقعاً همین همان مطالب بود و بنده عرض میکنم جواب همان است که عرض کردم و عراضی را که در مقابل مذاکرات ایشان اول کردم کافی است میدانم و تکرار نمیکنم.

حاج شیخ اسدالله - بنده عرض نمیکنم که مجازات نباید بشود نظام عالم بر این است که مجازات باشد اگر مجازات نباشد نمیشود ولی مجازات کل شتی بحسب از برای يك تمبر باطله که يك شاهی یا صد دینار قیمت دارد نمیشود یکماه او را حبس کنند و بگویند صد دینار بدولت ضرر وارد آورده ان ترتیب خیلی فط است یا شش روز یا يك ماه فرق نمیکند علی الخصوص که اختیار را بدست اداره قرار بدهند و علی الخصوص که برای این مجازات بدلی قرار بدهند که مثلاً اگر شش روز حبس مقرر شد شش تومان از آن بیچاره دریافت دارند.

مخبر - عرض میکنم در مقابل اظهاراتیکه اول فرمودند عرض کردم که این جا وضع این مواد تنها برای این نیست که يك کاری کرده است که یکصد دینار ضرر اقتصادی برای دولت دارد در اینجا مقصود اقتصادی نیست این يك خلاف قانونیست که آن شخص برخلاف نظامات اداری رفتار کرد یعنی این خلاف که او کرده و استعمال تمبر باطله کرده هر دو جهت را متنازل میکنند هم جهت اقتصاد را متنازل میکنند و هم برخلاف وضع قوانین مملکتی رفتار نموده و باز یادآوری میکنم که در این مجازات ها يك حد اقلی و اکثری ملاحظه شده است در این صورت تصور نمیکنم اشکالی داشته باشد

نایب رئیس - دیگر مغالطی نیست؟ آقایان مذاکرات را کافی میدانند (گفته شد کفایت) ماده ۵۴ قرائت میشود

(بمضمون ذیل قرائت شد)
 ماده ۵۴ فروش و استعمال هر قسم اوراق که به تمیر یا سایر اوراق قیمتی شباهت داشته باشد اکیداً ممنوع است و هر کس برخلاف این ماده رفتار نماید از ده روز الی یکسال حبس خواهد شد

حاج شیخ محمد حسن - بنده تعاشی از آن تفاوت خیلی کم داشتم حالا می بینم در این جا نوشته شده است از ده روز الی یکسال باوجود اینکه فقط يك قسم تخلف از قانون است بنده هر چه تعقل میکنم این ماده را بهیچ وجه مربوط نمیدانم باینکه از ده روز الی یکسال حبس نوشته شود

حاج عز الملک - گمان میکنم يك اشکالاتی که آقایان کردند جوابش اده نشد باین جهت تکرار میکنند و آن این است که میگویند در يك ماده قانون فرق گذاشته اند و از ده روز الی يك سال حبس نوشته اند واقعا اول به نظر خیلی مشکل میاید که در يك ماده قانون از ده روز الی یکسال حبس نوشته شود ولی اگر یکقدری دقت بفرمایند میبینند که این ماده باید باشد چرا باید باشد؟ برای اینکه میگوید فروش و استعمال هر قسم اوراقی که به تمیر یا سایر اوراق قیمتی است شباهت داشته باشد اکیداً ممنوع است و هر کس برخلاف این ماده رفتار نماید از ده روز الی یکسال حبس خواهد شد حالا چرا در مجازات آنها فرق میگذارد برای اینکه هر کس که خلاف این قانون را بکند که واقعا يك سال حبس نمیشود مثلاً تصور بفرمایید يك کسی يك تبر دو شاهی (همانطوریکه آقای حاج شیخ آقا فرمودند) استعمال کرد یا فروخت و يك مجازاتی محکوم شد البته او را یکسال محکوم نمیکنند ولی در مقابل اگر يك مأمور دولت دوست تومان تبر دولت را فروخت و محکوم شد او را چه باید بکنند؟ البته باید اینها را بنظر محکمه بگذرانند اینکه از ده روز الی يك سال حبس نوشته شده بواسطه این است که اگر زیادتر خلاف قانون رفتار کرده است زیادتر مجازات شود و اگر کم بود کمتر مجازات میشود و البته همانطوریکه آقا فرمودند برای تبر صد دیناری یا سه شاهی کسی يك سال حبس نخواهد شد و این ماده قانون برای این است که اگر کسی تبر فروخت مجازات بشود حالا ممکن است صد تومان تبر فروخته باشد یا اینکه صد دینار باین ملاحظه باید مجازات آنها بنظر محکمه واگذار شود

حاج شیخ حبیب آقا - عرض میکنم در این قانون نوشته شده (استعمال و فروش اوراقی که شباهت داشته باشد ممنوع است و آنقدر مجازات اوست شباهت داشتن يك شیئی بشیئی چه سبب شود که مرا حبس کنند آن کسیکه تمیری شباهت تمیر است درست کند و طبع کرده است باید مجازات شود بن که هیچ امتیاز بین آن ها نمیدهم چرا باید حبس شوم در صورتیکه اداره است اداره میزنی دارد و خودش میتواند این کار را بکند و تشخیص بدهد در صورتیکه آن اداره تشخیص نهد و اشتباه می کند پس من بیچاره که از بازار این تبر را میخرم چه تقصیری دارم يك شخص دیگری این خلاف قانون را کرده است اداره است هم اداره میزنی دارد باید او را پیدا کنند من چه تقصیری دارم که نباید مجازات شوم و از ده روز الی یکسال در حبس بمانم این سبب نمی شود که من بدولت ضرر و خسارتی

وارد آورده باشم این ضرر را کسی وارد کرد که تمیر را طبع کرده است نه اینکه آن کسیکه از روی جهالت و نادانی میبرد یا میفروشد

معاون وزارت عدلیه - نماینده محترم گویا نقطه اصل مطلب را محالاً لمس کردند و جواب مذاکرات قبل هم در يك قسمت این جواب داده خواهد شد در این جا این ماده قانون يك اوراق را که باوراق پستی شباهت دارد پیش بینی میکنند و در ضمن نیز پیش بینی میکنند که ممکن است يك جماعتی این اوراق را بسازند ولیکن این ماده که در اینجا ذکر شده و حالا خوانده شد راجع بآن اشخاصیکه تعلق کردند و تقلید تمیر را کردند نیست آن مسئله در ضمن قانون مجازات عمومی مذاکره خواهد شد چون این مسئله مشتمل اشخاصی است که سکه قلب میزنند و فقط در این جا ذکر این ماده برای اینست که ممکن است بعضی اشخاصی پیدا شوند و آن تمیر ها و اوراق پستی را استعمال کنند آنهاهم از دوشق خارج نیستند یا اینکه مطلع هستند که این تمیرها ساختگی است آنوقت البته باید مجازات آنها شدید باشد باینکه اطلاع ندارند البته در اینصورت مجازات دیگری دارند این حداقل و اکثر که در این جا معین شده برای همین است آنرا ممکن است يك کسی تمیر یا يك ورقه پستی را بدون اینکه بداند تقلبی یا ساختگی است بگیرد و استعمال بکند البته در صورتیکه معلوم شود کشف شود که این شخص بی اطلاع بوده بیک حد اقلی مجازات خواهد شد یا اینکه شاید بکلی او را از مجازات معاف میکنند اما در صورتیکه بداند این اوراق پستی ساختگی است و باز استعمال بکند آنوقت در تحت این قانون مجازات خواهد شد و این حداقل و اکثر در این جا معین شده است بر این است که بنظر محکمه و قاضی و امیکندارند چون همان طوریکه آقای عدل الملک فرمودند ممکن نیست در این طور موارد در قانون يك حد معینی را وضع کرد بدون آنکه يك اختیاری بنظر محکمه و قاضی داده شود علاوه اشخاص تغییر میکنند موارد تغییر میکند شرایط تغییر میکنند تمام اینها در مجازات مؤثر واقع میشوند و باید برای اخذ يك نتیجه کاملی که نزدیکتر بمعدل باشد این اختیار را بنظر محکمه و قاضی واگذار کرد و این ماده همان طور که نوشته شده است بهتر است

فایب رئیس - آقایان مذاکرات را کافی میدانند؟ (گفته شد کافیست)

ماده ۵۵ قرائت میشود
 (بمضمون ذیل قرائت شد)
 ماده ۵۵ - اجرای مجازاتهای فوق موقوف بصدور حکم رسمی از محاکم عدلیه است

فایب رئیس - مخالفتی باین نیست؟ ماده دیگر قرائت میشود

(ماده ۵۶ بمضمون ذیل قرائت شد)
 ماده ۵۶ - در تمام مواردیکه ذکر شد بتراضی محکمه و مقصر ممکن است هر يك روز بیک تومان تبدیل شود

مخبر - اینجا يك اشتباهی شده است باید اصلاح شود باید نوشته شود

(رضایت مقصر و تصویب محکمه)
 (مجدداً ماده با اصلاح مزبور قرائت شد)

مبصر الملک - بنده که از خواسته بودم برای این بود که می بینم رای گرفته نمی شود بعضی آقایان گفتند شور اول است در صورتیکه شور اول این مواد شده است و حالا دوباره بمجلس آمده است و مخصوصاً در شور اول چند ماده آن بکمیسیون ارجاع شد و این چند ماده بکمیسیون هدله رجوع شده و در ماده ۵۰ هم مخصوصاً رای داده شد و باید حالا رای گرفته شود نمیدانم بچه ملاحظه میفرمایند شور اول است

فایب رئیس - حالا پیش از يك ماده باقی نمانده است اگر آقایان صلاح میدانند آن ماده خوانده میشود بعد از ماده اول رای گرفته میشود

(ماده ۵۷ بمضمون ذیل قرائت شد)
 ماده ۵۷ - دعوای که اداره دستگاهه بموجب مواد فوق بمخالفت کنند کنندگان خواهد داشت ممکن است قبل از مراجعه بمحاکم عدلیه مرضیاً بمصالحه قضیه نماید

فایب رئیس - مخالفی نیست؟
حاج شیخ محمد حسن گروس - در مجازات مجرد دعوا اثبات شیئی نمی کند و از آنطرف این مطالب از قبیل مطالب حقوقی نیست که خودشان دعوا را فاصله بدهند بمصالحه بگذرانند اگر واقعاتی شود که تخلف از قانون کرده البته باید مجازات شود و بعد از آنکه ثابت شد و مجازاتی بر او مرتب شد آنوقت بآن طرحیکه در ماده پیش گذشت ممکن است برضایت مقصر و تصویب محکمه تبدیل بوجهی کنند اما در صورتیکه هنوز معین نشده است بمجرد اظهار دعوای بگوید تو مخالف فلان ماده رفتار کرده بیا این مسئله را بمصالحه بگذرانیم اگر چیزی معلوم شد باید مجازات شود ر الا مادامیکه چیزی معلوم نشده چیزی بر او نیست که مصالحه نماید

مخبر - کلمه تراضی تمام این اشکالات را مرتفع میکند هر صاحب دعوای وقتیکه نسبت بمعدل خودش یا مدعی علیه تراضی حاصل نمود دعوا فیصله میشود و در بعضی مطالب که با اداره دستگاهه حقی داده شده است که به تراضی طرف مصالحه کند از حیث نظر اقتصادی بوده است يك نظر دیگر این بوده که در هر مورد اشکال فراهم نیاید مثلاً در يك قضیه کوچک و مختصری که اوقات محکمه را زیاد بکشد با اداره است خانه حتی داده شده است که با رضایت طرف بصلح بگذرانند آنهم بموجب نظامنامه که تهیه میکنند این جور مطالب کوچک را می تواند مابین خودشان فیصله کنند باز هم عرض میکنم که کلمه تراضی بکلی این اشکالات را مرتفع میکند

سردار معظم - آقای مخبر تصدیق خواهند فرمود که این اظهار با اظهار اینکه در مواد قبل فرمودند چندان موافقت ندارد زیرا در موقعیکه اظهار میشود مجازاتی که در این ماده ذکر شده است بسیار سخت است ایشان یگانه دلیل کافی که اقامه فرمودند این بود که خود مطلب از حیث نظر اقتصادی این اندازه اهمیت ندارد بلکه نقطه نظر مقنن ارتکاب خلاف قانون است و از این نقطه نظر نظر نماینده گان تصدیق کردند که در مقابل ارتکاب خلاف قانون اگر چه خیلی مختصر هم باشد باید مجازات های سخت داده شود و اگر از این

نقطه نظر که سابقاً فرمودند ملاحظه کنیم می بینم این ماده بکلی زیاد است بجهت اینکه اگر از نقطه نظر خلاف قانون نگاه کنیم دیگر اداره است خانه حق اصلاح کار را ندارد این صلاحیت و این حق متعاقب از ارتکاب خلاف قانون فقط مختص به محکمه است وقتیکه يك کسی يك کار را نسبت دادند اداره دستگاهه نمیتواند حکم بارتکاب تقصیر بکند اگر در واقع مقصر تقصیر دارد حکم به تقصیر او از وظیفه محکمه است که حکم میکنند وقتیکه محکمه حکم میکنند که فلان شخص مقصر است مقصر خواهد بود اداره دستگاهه بهیچ وجه حق مصالحه قبل از محاکمه را نخواهد داشت قبل از محاکمه هم که تقصیری بکسی وارد نیست که اداره دستگاهه بتواند او را معاف بدارد همینطور وقتی هم که از محکمه حکمی صادر شده باشد دیگر اداره دستگاهه صلاحیت این را ندارد او را از تقصیر معاف بدارد و یا مصالحه کند پس از این نقطه نظر این ماده وارد نیست مگر اینکه آقای مخبر بفرمایند در این ماده بنظر نظر اقتصادی است و از نقطه نظر اقتصادی اداره دستگاهه خودش میتواند مصالحه کند آنوقت بنده بر میگردد بمواد قبل و خواهم گفت اگر باید مسئله را از نقطه نظر اقتصادی ملاحظه کنیم خودتان تصدیق میفرمایید که يكسال حبس خیلی خیلی زیاد است و این دو نقطه نظر مخالف کدر این قانون ذکر شده است باید یکی از این دو نقطه نظر باقی بماند و دیگری حذف شود و بعقیده بنده آن نقطه نظری که در سابق تصدیق شده است صحیح است و دیگری باید حذف شود

معاون وزارت عدلیه - آقای سردار معظم يك ایرادی فرمودند که بدو این ایراد بنظر وارد می آید ولی اگر بکنند خودشان دقیق بشوند و از نقطه نظر حقوقی و قانونی ملاحظه بفرمایند خواهند دید که این ایراد آنطوریکه در نظر اول جلب توجه مینماید آن اندازه اهمیت ندارد زیرا در هر موقعیکه يك طرف دعوا موجود باشد طرف دیگر نباشد دعوای نخواهد بود در هر موردیکه بکدعوائی اقامه میشود باید دانست طرف این دعوا مدعی کیست البته تا یکمدعی نباشد و دعوا را مطرح نکنند هیچ دعوای وجود ندارد و اساساً در این مورد طرف اداره است است و هر وقتیکه این مدعی از يك نقطه نظر خواه اقتصادی باشد و خواه از نقطه نظر قانونی دعوی خودش را بصلح گذرانید دیگر دعوای وجود ندارد و دعوا بالطبع از میان میرود و این مسئله که بنده عرض میکنم جنبه عمومی را بر هم میزند زیرا در هر جائی که ادارات قانونی نیست و عدلیه است يك اداره مدعی العموم هم است که آن اداره مدعی العموم وظایمش حفظ قانون و دفاع از قانون و مخالفت از هر گونه تخلفات و خلاف قانونی است که اتفاق می افتد و اگر مطلبی از نقطه نظر مدعی العموم قابل عنوان نباشد چه است خانه بگذارد و چه نگذارد چه بخواهد مصالحه کند و یا مصالحه نکنند مدعی عمومی حق دارد آن مطلب را تعقیب کند پس در این صورت جنبه عمومی هم محفوظ می ماند و این مطلب که در اینجا ذکر شد از نقطه نظر جنبه خصوصی است شاید اداره است صلاح خودش را در اقامه دعوا نداند در این صورت این ماده که در اینجا نوشته شده است و این اختیاریکه با اداره است داده شده است هیچ

مناقضاتی بمواد قبل ندارد و باین مطلب باید از نقطه نظر حقوقی و از این نقطه نظر که يك تأسیسات دیگری هم هست و وظیفه شان فقط حفظ قانون است نگاه کرده است

حاج شیخ محمد حسن - همین يك کلمه را در جواب آقای معاون عرض میکنم مابین مجازات و نظر اقتصادی بودن بعید است ابتدا مربوط بهم نیست چه معنی دارد مجازات را که در یادش و کیف اعمال است در او جنبه دکان داری و حرفه جوئی را هم منظور بداریم و در يك خلاف قانون بگوئیم خوبست برضایت طرفین اصلاح بکنیم در صورتیکه هنوز تقصیر آن شخص ثابت نشده است بعقیده بنده این ماده بهیچ وجه مناسب با قانون مجازات نیست

مدرس - عرض میکنم که آقایان خیلی از مسئله دوزخ مطاب ۳ قسم است بعضی ها وجه خصوصی دارند و وجه عمومی ندارند و بعضی وجه عمومی دارند و وجه خصوصی ندارند و بعضی هاهم وجه خصوصی و هم وجه عمومی دارند موضوع صحبت ما از این مسایل آن مسئله است که يك وجه خصوصی دارد که بر ترتیب علیه وجه عمومی خصوصیتش این است که اداره است ادعا میکند که فلان کار را کرده و ضرر با اداره من زده اگر این ادعا قبل از اثبات اصلاح شود عیبی ندارد صلح چه قبل و بصلح تمام شد میرود بی کارش و وجه عمومی هم ثابت نشده است بله اگر وجه خصوصی را تعقیب کرد و در محکمه ثابت شد آنوقت وجه عمومی پیدا میشود و اگر قبل از اثبات اداره را کرد دیگر مجازات عمومی در بین نیست و ماده اخیر از نقطه نظر قبل از اثبات است و مواد سابقه از نقطه نظر بعدالاثبات و بعدالاثبات وجه عمومی محفوظ است ولی قبل از اثبات اعم از اینکه کاری کرده باشد یا نکرده باشد اصلاح میکنند و اصلاح قبل از اثبات چیزی نیست که بگوئیم يك چنین تقصیری نکرده و ثابت نشده است

فایب رئیس - آقایان مذاکرات را کافی می دانند - جمعی گفتند کافی است عده برای رای کافی نیست اغلب از نمایندگان در اطاق دیگر مشغول مذاکره رفع بحران هستند رای در این موارد اگر اجازه بفرمایند موکول بجلسه دیگر میکنیم پس این را دورت هائیکه جزء دستور امروز بود بمناسبت اینکه عده برای رای دادن کافی نیست بدستور جلسه آتیبه ضمیمه خواهد شد و دستور جلسه آتیبه از این قرار خواهد بود قانون مستقالات و رای در بقیه مواد قانون پستی و رایوت کمیسیون مبتکرات راجع بطرح قانونی آقای حاج عز الملک و رایوت شعبه چهارم راجع به نمایندگی آقای قوام الدوله و رایوت کمیسیون عراض و مرخصی راجع به مرخصی راجع به مرخصی راجع به مرخصی شاهزاده نجفقلی میرزا همین طور رایوت کمیسیون عراض و مرخصی آقای حاج میرزا فضل علی آقا جلسه آتیبه بطور معمول شب یکشنبه دو ساعت و نیم از شب گذشته خواهد بود مجلس چهار ساعت و نیم از شب گذشته ختم شد

جلسه ۵۳۴
صورت مشروح مجلس شب یکشنبه دوازدهم رمضان ۱۳۲۷
 مجلس تقریباً ۳ ساعت و نیم از شب گذشته در تحت ریاست آقای معتمد الدوله نایب رئیس تشکیل و صورت مجلس شب ۴ شنبه هشتم قرائت شد

غائبین بدون اجازه - آقایان حاج امام جمعه - حاج شیخ اسمعیل - آقا سید قاضی - سردار متمد - نجفقلی - میرزا ناصر الاسلام - مساوات

غائبین با اجازه - آقای حاج میرزا حسینخان - دکتر حسینقلی خان - فرح خان - سردار معظم - مریم آقای ارباب کبخیرو

فایب رئیس - در صورت مجلس نظری هست (اظهاری نشد)

صورت مجلس تصویب شد البته در خاطر مبارک آقایان هست که بنا بود در جلسه قبل صورت مجلس روز سیزدهم شعبان که تصویب نشده بود بدقت نوشته شده و قرائت شود چون نشده بود قرائت میشود بعد شروع بدستور میکنم

(صورت مجلس مزبور قرائت شد)
فایب رئیس - در این صورت جلسه آقایان ملاحظاتی دارند؟ (اظهاری نشد) ملاحظاتی نیست صورت مجلس سیزدهم شعبان هم تصویب شد - دستور امشب بقیه قانون پستی و قانون مستقالات و طرح قانونی آقای حاج عز الملک راجع بتمدید مدت کمیسیون تقنین و نظارت مالیه و رایوت شعبه چهارم راجع بنمایندگی آقای قوام الدوله و رایوت کمیسیون عراض و مرخصی راجع به مرخصی آقای نجفقلی میرزا و حاج میرزا فضل علی آقا است چون ماده ۲۱ و ۵۱ قانون پستی مذاکره اش تمام شده است و رای گرفته نشده است قرائت میشود و رای می گیریم

ماده ۲۱ قرائت شد
فایب رئیس - بانماده ۲۱ بطوریکه قرائت شد رای میگیریم آقایان اینکه باین ماده موافقت قیام نمایند

عده کثیری قیام نمودند
فایب رئیس - تصویب شد ماده ۵۱ قرائت می شود

(بمضمون سابق قرائت شد)
معاون وزارت عدلیه - برای رعایت اصطلاح بنده تمی میکنم لغت مأمورین عدلیه را تبدیل کنند بضابطین عدلیه و اشکالی هم ندارد

فایب رئیس - ممکن است همین طور اصلاح شود و باین اصلاح رای گرفته شود آقایانی که باین ماده بطوریکه اصلاح شد موافقت قیام نمایند

(عده کثیری قیام نمودند)
فایب رئیس - تصویب شد - مواد مجازات چندی قبل بکمیسیون عدلیه رجوع شده بود در جلسه قبل هم مذاکرات آن شده و در واقع دوشور آن شده است حالا قرائت میشود و رای گرفته میشود چون در جلسه قبل عده کافی نبود رای نکرده قیام حالا رای میگیریم

ماده ۵۲ بمضمون که در صورت مجلس قبل مندرج است قرائت شد
فایب رئیس - آقایانی که باین ماده بطوریکه قرائت شد موافقت قیام نمایند

حاج شیخ اسماعیل - چون شور اول این مواد در جلسه قبل شد و بین شور اول و شور ثانی افلا باید بنحویز فاصله باشد حالا چطور میشود رای گرفت با اینکه بنحویز نشده است